

عنوان مقاله:

نقد و بررسی دیدگاه فخر رازی و علامه طباطبایی در باب نسبت عالم امر و خلق

محل انتشار:

کنفرانس ملی علوم اسلامی و پژوهش های دینی (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

فاطمه سادات کتابچی - دانش آموخته کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران

کرامت ورزدار - دانشجوی دکتری فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

فخر رازی در تفسیر کبیر خود، با تعبیری نو از معنای خلق و امر تاثیر شگرفی بر مفسرین پس از خود گذاشته است. وی خلق را به معنای آفرینش امور جسمانی و امر را به معنای آفرینش موجودات مجرد دانسته است و با استفاده از همین تعبیر بر مجرد روح استدلال آورده است. علامه طباطبایی در تفسیر المیزان در ابتدا امر را به معنای ایجاد روابط و آثار بین موجودات دانسته است اما در ادامه تفسیر خود به نظر فخر رازی نزدیک شده و امر را آفرینش امور بی تدریج و خلق را آفرینش امور تدریج بردار دانسته است. تفاوت نظر علامه و فخر در آن است که از نظر فخر عالم خلق و عالم امر و موجودات آن اموری منحا و جدا از یکدیگرند اما علامه طباطبایی بر این باور است که به یک شیء می توان از دو جهت نظر کرد و اشیاء موجوداتی دو وجهی اند که وجهی تدریج بردار دارند و وجهی بی تدریج، در نتیجه تفکیکی بین عالم خلق و امر نیست و یک شیء از یک جهت خلق است و از جهت دیگر امر خداست. تفسیر علامه طباطبایی از امر صحیح است اما در آیات گاهی خلق به معنای مطلق آفرینش و نه آفرینش تدریجی به کار رفته است و این معنا مورد غفلت علامه واقع شده است. با دقت و تامل در آیات قرآن روشن می گردد که واژه خلق به دو معنا بکار رفته است: مطلق آفرینش و آفرینش تدریجی، در این پژوهش معنای اول را خلق مقسمی و معنای دوم را خلق قسمی نامیده ایم. با این تکمله می توان از دیدگاه علامه طباطبایی در باب قسم بودن عالم خلق و امر نسبت به یکدیگر دفاع کرد.

کلمات کلیدی:

عالم امر، عالم خلق، فخر رازی، علامه طباطبایی، مجرد روح

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/802771>

